

Aan: Provinciale Staten Drenthe

Assen, 1 maart 2023

Onderwerp: Aanbieding conclusies en aanbevelingen experiment Drenthe aan zet

Beste Statenleden,

De afgelopen periode hebben wij met elkaar verkend hoe wij ons als Drents Parlement meer kunnen verbinden met alle groepen in de samenleving van Drenthe. Dit hebben we gedaan in het experiment Drenthe aan zet.

Het experiment creëerde voor de Staten de ruimte om op kleine schaal te oefenen in het verbinden met de groepen die zelf de politiek niet opzoeken en zich weinig gehoord en vertegenwoordigd voelen. Het belangrijkste doel voor de Staten was om hiervan te leren.

De werkgroep veranderende samenleving heeft een korte notitie gemaakt met conclusies en aanbevelingen van het experiment. Met deze brief bieden we u de notitie aan. Zo worden de ervaringen van deze periode geborgd en kan in de nieuwe Statenperiode hierop worden voortgeborduurd.

Met vriendelijke groeten,

R. R. Pruisscher
Voorzitter werkgroep veranderende samenleving

Veranderende samenleving, veranderende volksvertegenwoordiging?

Conclusies en aanbevelingen van het experiment Drenthe aan zet

EVALUATIE DRENTHE AAN ZET

Evaluatie Drenthe aan zet door de werkgroep veranderende samenleving

Drenthe aan zet was een experiment van het Drents Parlement als geheel. De werkgroep veranderende samenleving heeft eind 2020 het initiatief voor Drenthe aan zet genomen. In deze notitie beschrijft de werkgroep de belangrijkste lessen die geleerd zijn en doet ze aanbevelingen voor de Statenperiode 2023-2027. Zo kan het Drents Parlement voortborduren op de opgedane kennis en ervaringen van het parlement.

Aanleiding experiment

Drenthe aan zet was een experiment van Provinciale Staten op het gebied van verbindend besturen. Het Drents Parlement is zich ervan bewust dat een groeiende groep inwoners verder af staat van overheid en bestuur en zich weinig gehoord en vertegenwoordigd voelt. Dit heeft belangrijke gevolgen voor het politieke draagvlak. Er is geen pasklare oplossing om de kloof te verkleinen.

In het experiment Drenthe aan zet zijn de Staten daarom gaan verkennen wat het parlement kan doen om uit te reiken naar alle groepen in Drenthe. Het experiment creëerde voor de Staten de ruimte om op kleine schaal te oefenen in het verbinden met de groepen die zelf de politiek niet opzoeken. Het belangrijkste doel voor de Staten was om hiervan te leren. Dit deden we in een lerend partnerschap met Studio Vers Bestuur¹, van de provincie Overijssel.

Leerdoelen

Het leren over verbinding stond voorop in het experiment. Het Drents Parlement wilde als responsieve overheid aansluiten bij de energie van de samenleving, zonder eigen onderwerp of agenda. De vier leerdoelen die daarbij opgesteld zijn door de deelnemende Statenleden, zijn de volgende:

1. **We willen de samenleving in de volle breedte ontmoeten.** In het bijzonder de groepen die op afstand staan van de overheid.
2. **We willen meer leren over interactie en dialoog met de samenleving in de volle breedte.**
 - We gaan oefenen met nieuwe rollen en vaardigheden in groepsprocessen met inwoners: Hoe kunnen wij de maatschappelijke dialoog goed ondersteunen en omgaan met tegengestelde belangen? Hoe werken we samen met onze inwoners?
 - We willen onze interpersoonlijke communicatievaardigheden als volksvertegenwoordigers van Drenthe verbeteren: Hoe stellen we goede vragen? We willen echt leren luisteren, de juiste toon aanslaan, feiten brengen en apolitiek naar buiten gaan.
 - We willen leren loslaten en vertrouwen op oplossingen en creativiteit uit de samenleving.
3. **We willen leren over besluitvorming over een maatschappelijke wens.** Welke rol kunnen wij spelen wanneer inwoners gezamenlijk besluiten over eigen voorstellen en hoe kunnen we wensen en ideeën uit de samenleving herkenbaar vertalen in onze eigen prestaties?
4. **We willen leren hoe verbindend besturen geïntegreerd kan worden in het bestaande politiek-bestuurlijke proces.** Samen met de andere stappen die het Drents Parlement op het gebied van verbindend besturen zet, draagt dit experiment bij aan het leren over de vraag hoe we onze rol als staten in verbindend besturen kunnen invullen.

¹ Meer over Studio Vers Bestuur: <https://studioversbestuur.nl/>

Proces in het kort

Na initiatief van de werkgroep veranderende samenleving werd Drenthe aan zet een experiment van het Drents Parlement als geheel; alle Statenleden, bijzondere commissieleden en ook fractiemedewerkers konden deelnemen. De covid-pandemie zorgde helaas voor praktische belemmeringen en vertraging. Na een intern proces waarin veel geleerd is en het experiment vormgegeven is door alle deelnemers gezamenlijk, volgde een extern proces in drie groepen. Gekozen was voor drie 'proeftuinen' om in te leren, om verschillende ervaringen in Drenthe op te doen: in de stadswijk Assen-Oost, in het 'actieve dorp' Hollandscheveld, en in het 'dorp met potentie' Barger-Compascuum. Hieronder in figuur 1 wordt de tijdlijn van Drenthe aan zet schematisch weergegeven.

Figuur 1 Tijdlijn Drenthe aan zet

In Assen zijn Statenleden twee keer de straat op gegaan voor verkennende gesprekken. Vanuit de gesprekken ontstond er geen nader initiatief. De inwoners gaven veelal aan heel tevreden te zijn; ze maakten gebruik van voorzieningen in de wijk of elders in de stad en wisten hun weg daarin te vinden. Leerpunt hieruit is dat in een stad wellicht een andere aanpak nodig is dan in een dorp. De groep die naar Hollandscheveld zou gaan kon door ziekte en agenda-technische redenen uiteindelijk niet gaan. Leerpunt hieruit is om in zo groot mogelijke groep/ als collectief op pad te gaan.

In het dorp Barger-Compascuum konden de Staten aansluiten bij een (her)opstartend plaatselijk belang en bij inwoners die zich zorgen maakten om de leefbaarheid van hun dorp. Statenleden en inwoners hebben bijna een jaar samen opgelopen en er is een proces op gang gekomen waarin krachten zijn gebundeld en verschillende initiatieven zijn ontstaan. Het dorp is bezig om Barger-Compascuum op verschillende terreinen meer leefbaar te maken: een verbeterde Veenvaart en aanmeerplek, de recreatievijver wordt aangepakt (in samenwerking met de gemeente Emmen) en er worden verdere stappen uitgewerkt om een eigen breed gedragen dorpsvisie/ vervolgplan te maken waarin ook woonwensen van het dorp en een multifunctioneel gebouw onderdeel van worden (in samenwerking met de BOKD). De Statenleden hebben daar hun volksvertegenwoordigende rol kunnen aanvullen met zijn van onder andere een katalysator voor de herstart van het Plaatselijk Belang, een meedenker met de wensen, mogelijkheden en het proces van inwoners voor verbeterplannen en een oliemannetje tussen gemeente, provincie

en inwoners. Het proces is aan beide kanten als zeer verrijkend en positief ervaren. Leerpunten van de Statenleden uit Barger-Compascuum zijn dat het enthousiasme van de groep en opgedane ervaring niet is over te brengen aan andere Statenleden of fractiegenoten die er niet bij betrokken zijn. Ook deden de Statenleden het experiment 'erbij', idealiter is het onderdeel van het Statenwerk.

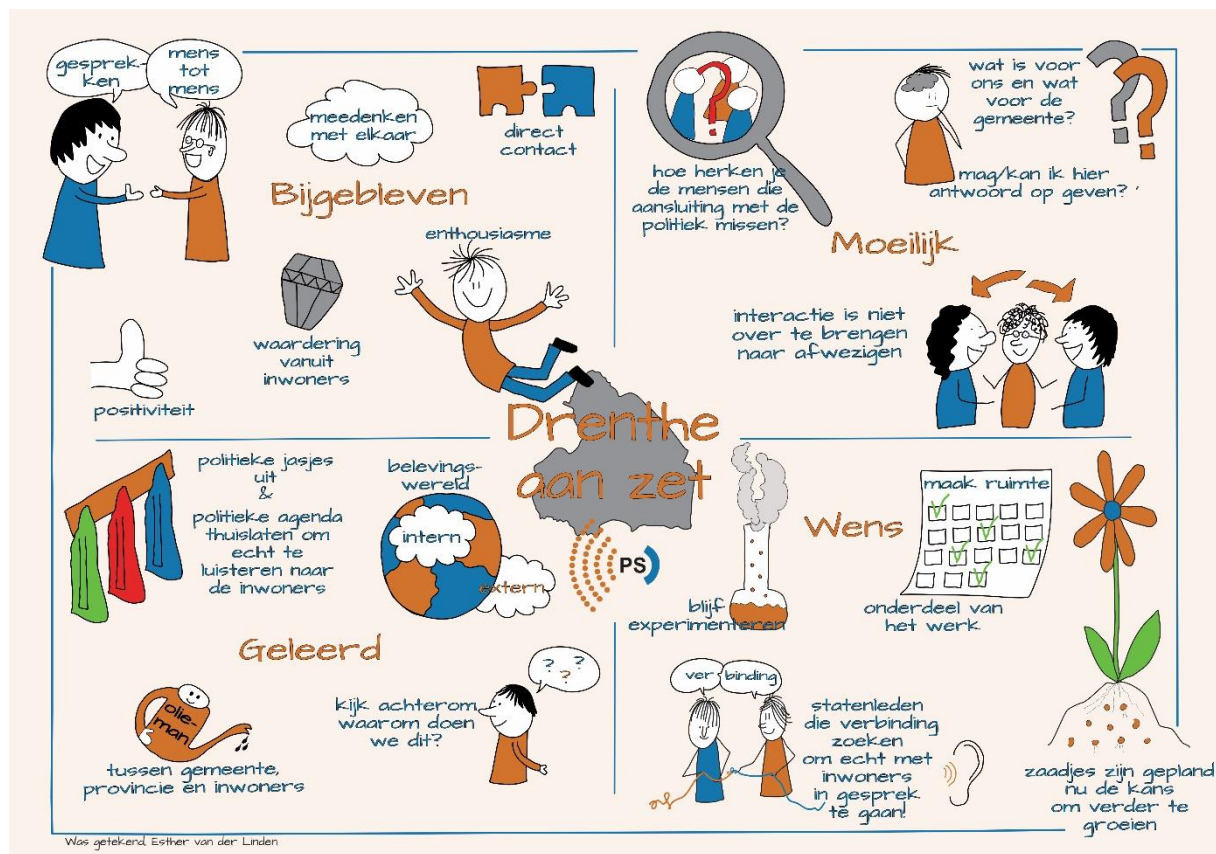
CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De ervaringen die alle deelnemende Statenleden in het proces hebben opgedaan en de lessen die geleerd zijn, zijn voor iedereen verschillend. In een evaluatiesessie zijn ervaringen en lessen gedeeld. Daarnaast hebben onderzoekers van Studio Vers Bestuur en van de griffie gedurende het proces participatief geobserveerd en hebben focusgroep-gesprekken plaatsgevonden. Dit heeft o.a. geleid tot het tussentijds gezamenlijk bijsturen van het proces. Op basis van het gehele proces trekt de werkgroep veranderende samenleving nu conclusies en doet ze aanbevelingen aan de nieuwe Staten om op voort te kunnen borduren.

Terugblik evaluatiesessie

Ter evaluatie door de betrokken Statenleden zijn vier vragen beantwoord; namelijk: Wat is je bijgebleven? Wat heb je geleerd? Wat vond je moeilijk? En wat wens je de nieuwe Staten toe? In onderstaande plaat (figuur 2) is het resultaat daarvan inzichtelijk gemaakt. Onder de figuur gaan we in op de conclusies en aanbevelingen die eruit meegenomen kunnen worden.

Figuur 2 Evaluatie Drenthe aan zet

Conclusie 1: waardering vanuit inwoners, positieve ervaring voor inwoners en Statenleden

Het experiment heeft het inzicht opgeleverd dat inwoners het waardeerden dat het Drents Parlement hen op kwam zoeken. Deelnemende Statenleden hebben ontdekt dat als je als groep belangstellende Statenleden in een dorp met inwoners in gesprek gaat over wat hen bezighoudt over het dorp, dat zeer op prijs gesteld wordt. Meer specifiek waardeerden inwoners en Statenleden:

- Direct contact en gesprekken van mens tot mens.
- Een open houding: Statenleden kwamen zonder politieke boodschap, er werd met een open blik geluisterd en alles kon op tafel komen, verschillen in belevingswerelden werden verkend. Statenleden ervoeren dat zij meer toegankelijk waren 'zonder politiek jasje aan'.
- Positief meedenkende houding met elkaar, gezamenlijke zoektocht om stappen vooruit te zetten.

Conclusie 2: de volksvertegenwoordigende rol van een Statenlid kan breed ingevuld worden, passende invulling kan gezocht worden, afgestemd op een inwonersinitiatief

Deelnemende Statenleden hebben ontdekt dat een breder deel van de samenleving bereikt kan worden wanneer de Staten hun volksvertegenwoordigende rol breed invullen. Je kunt als (provinciale) volksvertegenwoordiger meer betekenen dan je denkt. Van tevoren was niet bedacht dat de Statenleden ook 'olieremmen' tussen gemeente, provincie en inwoners' konden zijn en als 'katalysator' hebben kunnen fungeren voor het startend Plaatselijk Belang. Deze invulling ontstond omdat aangesloten werd bij de behoefte van de inwoners. Juist wanneer je als Statenlid dingen hoort waar je niet over gaat en wat niet binnen je rol past, kun je wel mensen in de goede richting helpen of je netwerk inzetten. Dit werd zowel door de inwoners als door de Statenleden positief ervaren.

Dit biedt ook kansen om samen op te trekken met gemeenten. Dit verbindt lokale en regionale volksvertegenwoordigers met inwoners, en 'de overheid' kan nog meer impact hebben wanneer ze gezamenlijk op een responsieve wijze aansluit bij inwoners.

Aanbeveling 1: zoek dorpen en inwonersinitiatieven op, ook als Drents Parlement als collectief

Het werd gewaardeerd dat het parlement naar buiten is gegaan om te luisteren, los van een politieke agenda. Om aansluiting te zoeken en te houden met alle groepen in de volle breedte van de Drentse samenleving en zo mee te kunnen bewegen met de veranderingen in onze samenleving, beveelt de werkgroep aan om als collectief naar buiten te gaan en bezoeken aan dorpen en inwonersinitiatieven op te nemen in de agenda.

Dit bestaat naast de bezoeken die fracties zelf ondernemen. In fractiebezoeken kan meer de politieke agenda voorop staan; ook de verscheidenheid binnen het parlement mag (moet) gezien worden. Voor beiden moet voldoende ruimte vrij gemaakt worden in de agenda.

Aanbeveling 2: zoek samenwerking met gemeenten voor nog meer aansluiting bij de gemeenschap

Aanbeveling is om in de collectieve bezoeken, zoals bedoeld onder aanbeveling 1, samen te werken met gemeenten. Het bundelen van krachten van lokale en regionale volksvertegenwoordigers zorgt voor slagvaardigheid. Dit is waardevol voor inwoners en voor de volksvertegenwoordigers zelf en versterkt het verbindend besturen.

Aanbeveling 3: Vervolginitiatieven

Drenthe aan zet was een eerste verkenning van hoe het Drents Parlement verbinding kan zoeken met de groepen die zelf de politiek niet opzoeken. Aanbeveling is om te blijven experimenteren en te blijven zoeken naar mogelijkheden voor nog meer verbinding met alle Drenten; dat is in Barger-Compasuum zeer gewaardeerd. Groeien in de rol als volksvertegenwoordiger vergt moed, kost tijd en energie. Maar, om met de inspirerende woorden van stadmaker Floor Ziegler af te sluiten:

“Realiseer dat de samenleving bestaat uit een ‘wereld van gemeenschappen’. Er zit zoveel energie in, dus wil daarbij aansluiten. Ga naar buiten, mensen ontmoeten. Breng meer tijd buiten door dan in de vergaderzaal. Durf door je eigen weerstand heen te stappen, je krijgt er nieuwe energie voor terug.”²

² <https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Financien-Cultuur-Bestuur-en-Economie-FCBE/2022/29-juni/09:30/2022-65-Bijlage-3-Inspiratiedocument-werkconferentie-verbindend-besturen.pdf>

Wilt u meer weten over het experiment Drenthe aan zet of de andere initiatieven op het gebied van veranderende samenleving kunt u contact opnemen met de Statengriffie van het Drents Parlement: statengriffie@drentsparlement.nl